

Лекція

з навчальної дисципліни

“Історія війн та військового мистецтва”

Тема: Локальні війни і збройні конфлікти 90-х років ХХ – ХХІ століття.

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Локальні війни та збройні конфлікти кінця ХХ ст.
2. Локальні війни та збройні конфлікти початку ХХІ ст.
3. Основні тенденції розвитку воєнного мистецтва на початку ХХІ ст.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія війн та військового мистецтва: Посіб. – Х.: ХУПС, 2020.
2. Історія воєнного мистецтва. Підручник. І.І. Фурман – К. : НУОУ, 2012
3. Заліван О. В., Желтобородов О. М., В. В. Пугач В. В. та ін. Історія війн та військового мистецтва: навч. посіб. / О. В. Заліван, О. М. Желтобородов, В. В. Пугач та ін. – Х .: ХУПС, 2007. – С.209 – 232.
4. Історія війн та військового мистецтва. Ч.3. Локальні війни та збройні конфлікти кінця ХХ – початку ХХІ стст. – Х .: ХУПС, 2012.

1. Локальні війни та збройні конфлікти кінця ХХ ст.

Війна в Перській затоці (2 серпня 1990 р. – 28 лютого 1991 р.)

Мета: звільнення Кувейту від іракських військ.

Склад:

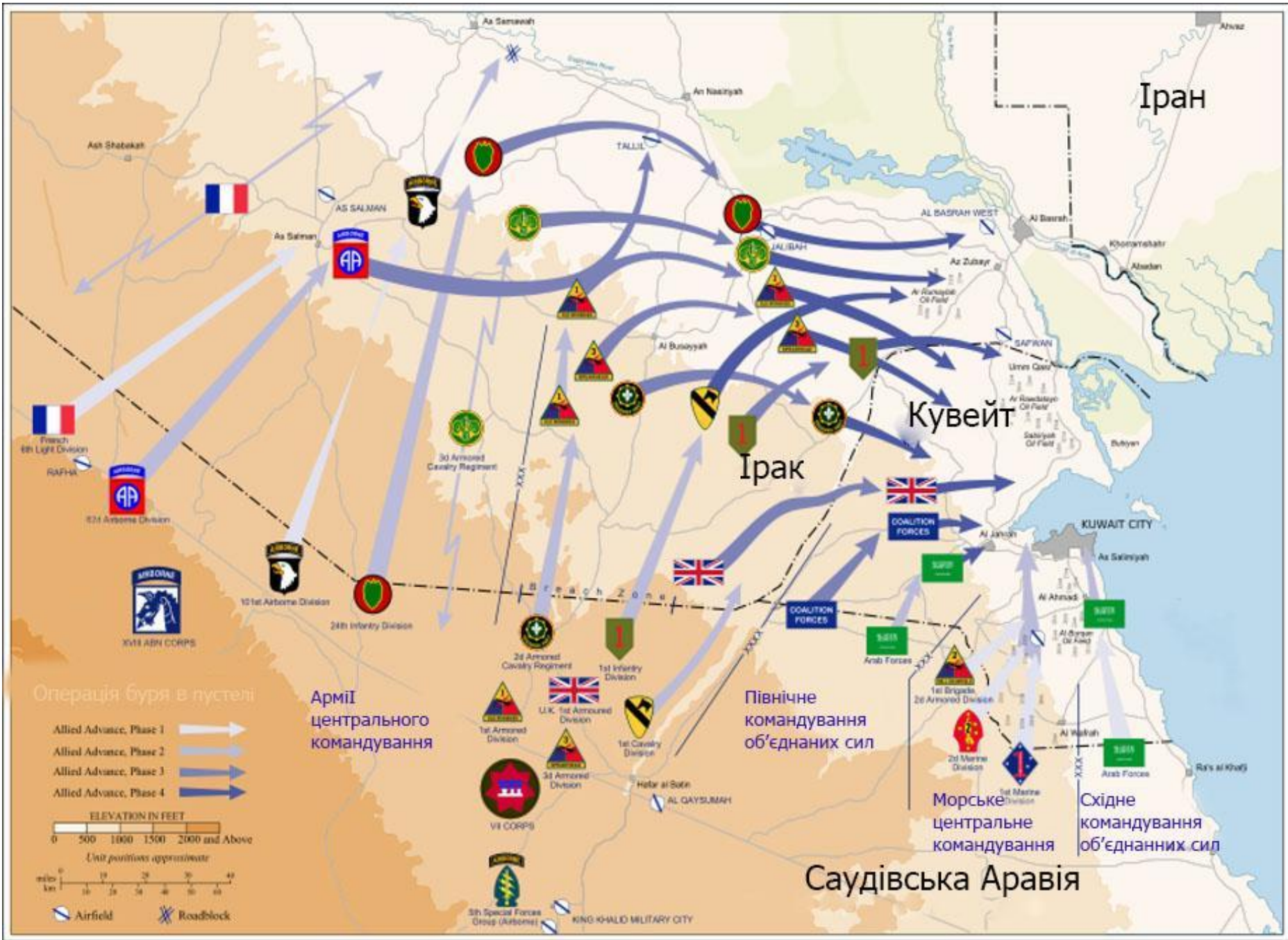
- війська Іраку,
- багатонаціональне військове угруповання із 30 країн загальною чисельністю 40 тис. військовослужбовців.

Хід війни:

2-3 серпня – наступальна операція іракської армії із захоплення Кувейту.

6 серпня Рада Безпеки ООН ввела торгове ембарго проти Іраку. Морська блокада Іраку.

7 серпня 1990р. 16 - січня 1991 року - операція «**Щит пустелі**», зосередження багатонаціональних сил анти іракської коаліції в зоні Перської затоки і підготовка до активних дій (ВМФ - Перська затока, СВ – Саудівська Аравія). 527 тис о/с, 1,5тис танків,2т.-БТР. Інтервал посадки 10 хв.

Операція буря в пустелі

- Allied Advance, Phase 1
- Allied Advance, Phase 2
- Allied Advance, Phase 3
- Allied Advance, Phase 4

ELEVATION IN FEET
 0 500 1000 1500 2000 and Above
 Unit positions approximate

0 10 20 30 40 50
 miles
 0 10 20 30 40 50
 kilometers

Airfield Roadblock

Армія
 центрального
 командування

Північне
 командування
 об'єднаних сил

Морське
 центральне
 командування

Східне
 командування
 об'єднаних сил

Саудівська Аравія

Иран

Кувейт

Ирак

KUWAIT CITY

KING KHALID MILITARY CITY

Крилата ракета "Томагавк".

Ці ракети можуть бути запуснені з кораблів ВМС США та американських та британських підводних човнів і можуть нести звичайні або ядерні боєзаряди. США використовували їх у кожній великій бойовій операції після операції "Буря в пустелі" в 1991 році

Блок 4 ракети.

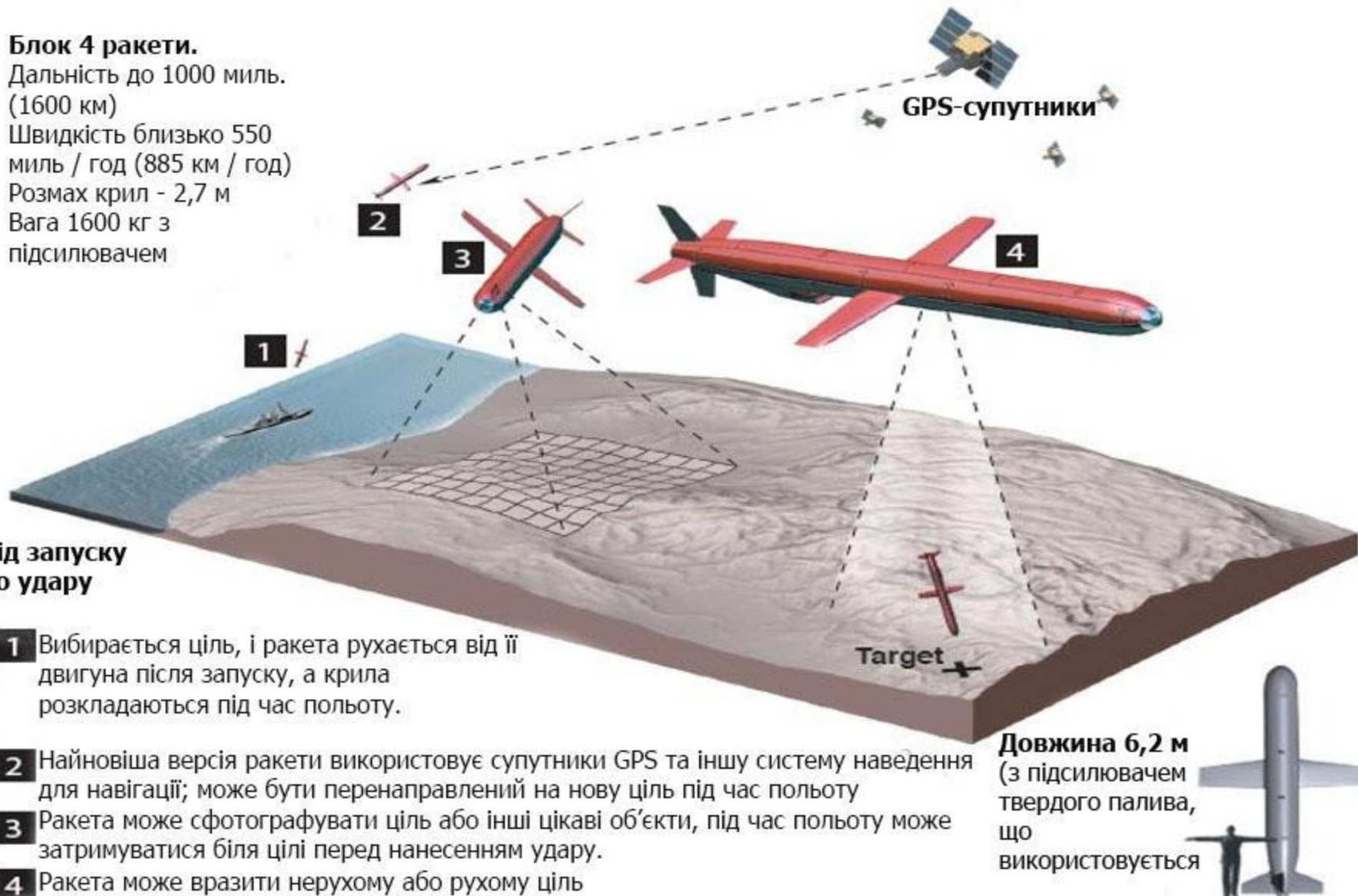
Дальність до 1000 миль.

(1600 км)

Швидкість близько 550 миль / год (885 км / год)

Розмах крил - 2,7 м

Вага 1600 кг з підсилювачем

Від запуску до удару

- 1 Вибирається ціль, і ракета рухається від її двигуна після запуску, а крила розкладаються під час польоту.
- 2 Найновіша версія ракети використовує супутники GPS та іншу систему наведення для навігації; може бути перенаправлений на нову ціль під час польоту
- 3 Ракета може сфотографувати ціль або інші цікаві об'єкти, під час польоту може затримуватися біля цілі перед нанесенням удару.
- 4 Ракета може вразити нерухому або рухому ціль

Довжина 6,2 м
(з підсилювачем
твердого палива,
що
використовується

F-117A «НАЙТХОУК»

Винищувач F-117 - перший військовий літак НАТО, збитий в суботу югославськими ППО в ході війни. Це один з найбільш смертоносних видів бойової техніки в арсеналі НАТО

Чорний блискучий літак, створений за технологією уникнення ворожих радарів, прекрасно зарекомендував себе під час війни в Перській затоці в 1991 р і експерти вважають, що його поразка - неприємний сюрприз для НАТО

Технології F-117A "НАЙТХОУК" дозволяє йому літати вночі, будучи непоміченим, відхиляючи і поглинаючи радарні промені завдяки панелям зі спеціального поглинаючого матеріалу

Панелі, покриті RAM

Вентиляція рухового відсіку

Видвігаюча антена

Отвір для дозаправки

Інфрачервона система збору даних

Система контролю

Екран повітрязабірника турбореактивного

Звужене сопло з пористої заслінкою

Кермо висоти

Гідропривід, чотириразова система контролю польоту на малій висоті

озброєння

AIM-9 Sidewinder
Ракета-повітря

GBU-10 Paveway II
Спрямовується лазером ракета

AGM-53 протирадар на ракета

AGM-65 Maverick протирадарна ракета

900 кг бомба

BLU-109 Керована лазером бомба

СВU-27 Paveway III
Спрямовується лазером ракета

Тактико-технічні характеристики ракети Р-17 (8К14) ("Склад-В")

Довжина	11,25 м
Діаметр	0,88 м
Маса	5900 кг
Маса заряду	985 кг
Види зарядів	атомний 50 кТ, осколочно-фугасний, хімічний і учебний
Мінімальна дальність	80 км
Максимальна дальність	180 км з атомним зарядом; 300 км з осколочно-фугасним або хімічним зарядом
Точність (КВО)	450 м на дальності 180 км, зменшується зі збільшенням дальності
Пускова платформа	колісна транспортно-пускова установка МАЗ-543П 8x8
Вид палива	рідке

Пускова установка M901

4 ракети в кожній установці. До 8 установок в батареї

Ракета MIM-104C (PAC-2)

Клас	Земля-повітря
Діаметр	0,4 м
Розмах крил	0,9 м
Маса	900 кг
Маса боєголовки	91 кг
Максимальна швидкість	5 Маха (около 6000 км/ч)
Тривалість польоту	9 сек.- 3:30 мин.
Висота	0,06-24 км
Дальність	3-160 км

Елементи, що входять в зенітний ракетний комплекс "Петріот"

Засоби зв'язку, радіотехнічної та інженерної маскуванія
Висувні антени (до 31 м)

Пункт управління вогнем AN / MSQ-104
Забезпечує управлінням роботою РЛС і пускові установок

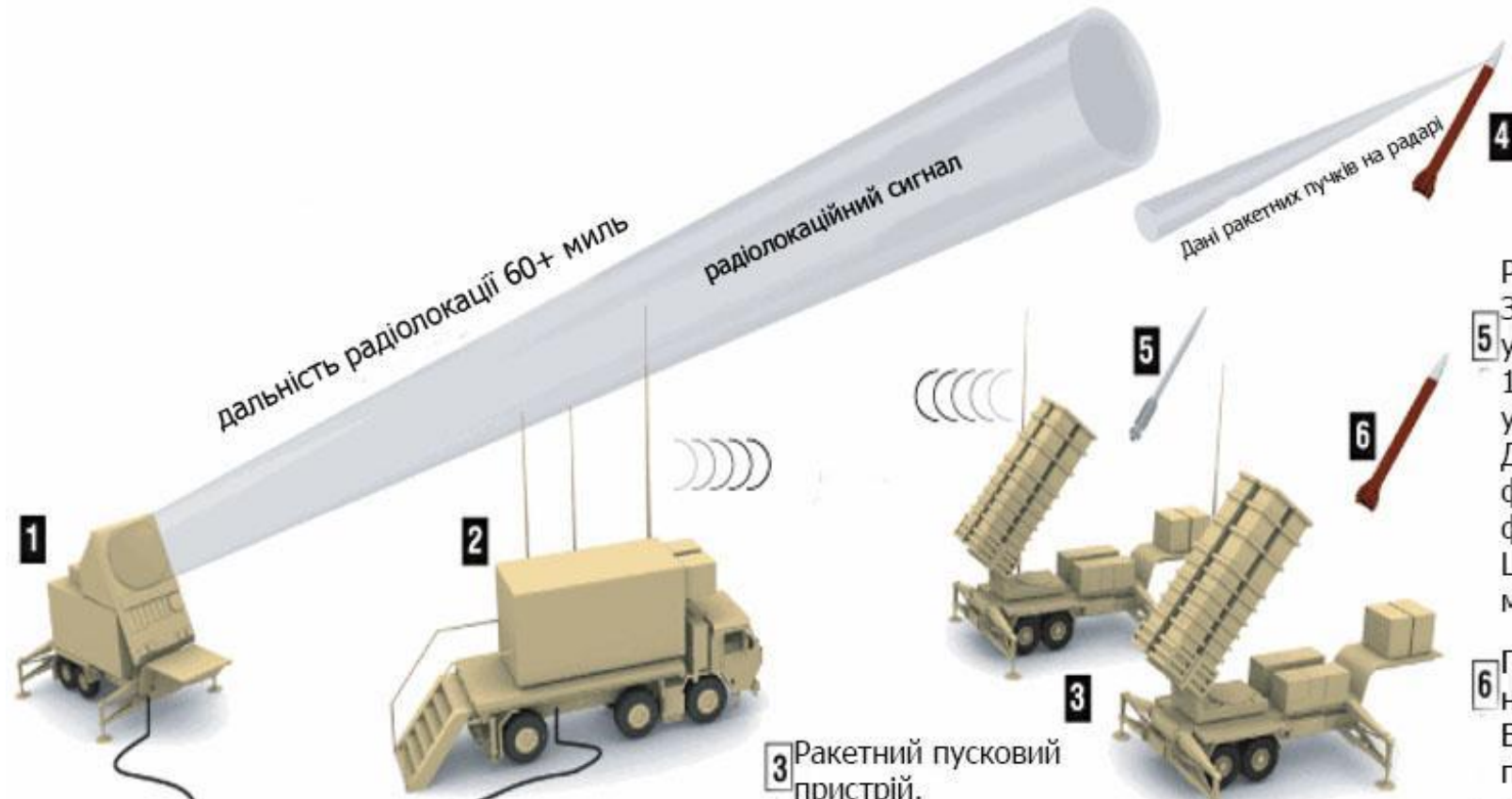
Багатофункціональна РЛС AN / MPQ-53
Дальність виявлення: від 60 км (головна частина ракети) до 180 км (бомбардувальник)

Пересувна електростанція Ерр- |||
2 дизеля x 150 кВт.
Забезпечує харчуванням РЛС і Пункт управління

Система протиповітряної оборони та протиракетної оборони "Патріот": як працює "Патріот"

1 Радар встановлений. Радар сканує небо на загрози. Якщо виявляється вхідний об'єкт, радар допомагає визначити, чи це ракета, або дистанційно керований транспорт

2 Станція управління. Оператори спілкуються один з одним і контролюють загрози та визначають пріоритети цілей, але система здатна працювати автоматично.

3 Ракетний пусковий пристрій. Пускова установка спрямовує і вистрілює ракету, яка відвантажується готовою до запуску в каністрі. Ракету можна зробити готовою до стрільби менш ніж за 9 секунд. Пускова установка може бути віддалено розташована від радара.

4 Ракета "Патріот". Ракета відслідковується радіолокаційною установкою і направляється до цілі за допомогою контролю станції комп'ютера та власних датчиків самонаведення.

5 Ракета PAC-3. Знищує цілі, утрамбовуючи їх; 16 на пускову установку. Довжина: 17,1 футів. Вага: 688 фунтів. Швидкість: 5 махів

6 Покращений набір ракет плюс. БЧ вибухає поблизу цілі; чотири на пускову установку. Ракета має розширені можливості запобігання та наведення. Довжина: 17,4 футів Вага: 2000 фунтів. Швидкість: 5 мах

Війна в Перській затоці

15 січня 1991 року – термін виведення іракських військ із Кувейту.

17 січня – 23 лютого 1991р.- операція «**Буря в пустелі**» - повітряна наступальна операція ЗПН – вирішальний етап війни. 1 МРАУ-2.5 години + 2 МРАУ. 180 КР. 38 тис вилетів.38 діб

24 – 28 лютого 1991р. Операція «**Меч пустелі**» – повітряно-наземна наступальна операція – завершальний етап війни, завдання остаточної поразки іракській армії.

У складі БНС створений принципово новий елемент – космічний. Перехід до війн космічної епохи.

Втрати: коаліції – 166 чоловік; Іраку - 100 тис.

Підсумки: війська Іраку звільнили Кувейт.

Військово-повітряна операція блоку НАТО проти союзної республіки Югославія (24.03-10.06.1999)

Причина: міжетнічний конфлікт між албанцями та сербами, які проживали в Косово.

Склад сил:

- створення ударного авіаційного угруповання, авіація 14 країн НАТО, 450 одиниць льотної техніки; ударне корабельне угруповання 20 бойових кораблів з 9 країн. 370- КР.
- війська СРЮ 120 т, 50т поліція, 250 літаків + 60 вертольотів.

Хід операції «Союзницька сила».

24-26 березня 1999 року перша фаза. Знищення системи ППО.

3- МРАУ вночі. 300 літаків, 110 КР. 85 об'єктів.

Друга фаза. Повітряна наступальна операція. Порушення системи державного і воєнного управління, ураження об'єктів промисловості та інфраструктури, руйнуванням державних і воєнних систем забезпечення. 184 КР.

Третя фаза. Знищення передових сербських сил у Косово, підготовка до надання вогневої підтримки СВ. До 9 червня.

Військово-повітряна операція блоку НАТО проти союзної республіки Югославія (24.03-10.06.1999)

На території СРЮ було уражено 440 стратегічних об'єктів.

12 червня 1999 року перші підрозділи міжнародних сил під керівництвом НАТО – КФОР ввійшли в регіон.

Безконтактна війна.

Удари наносили спеціально створені на базі ВПС і ВМС розвідувальні – ударні бойові системи, основою яких були космічні системи різного призначення, та носії високоточної зброї.

Втрати: під час бомбардувань загинуло близько 2,5 тис. чоловік. Мирних жителів – близько 500, 249 солдат НАТО, 22 поліцейських НАТО.

Підсумки: вивід югославських військ із Косово і Метохії. В Косово встановлена тимчасова адміністрація місії ООН.

2. Локальні війни та збройні конфлікти початку XXI ст.

Антитерористична операція «Непохитна свобода» в Афганістані (2001).

Привід: 11 вересня 2001 року аль Каїда здійснила терористичний акт. Враховуючи присутність аль – Каїди в Афганістані, США дали старт військової операції, яка повинна знищити або підірвати аль – Каїду і прибрати від влади талібів.

Склад сторін: 23 країни світу виділили понад 20,5 тис. в/сл. Повітряний компонент 260 літаків. Морський компонент: 51 корабель. КРПБ 320, КРМБ 540 одиниць.

Воєнний потенціал талібів: 80-85 тис. в/сл. 22 винищувача.

Хід операції: 7.10.2001 р. розпочалась військова фаза операції з серії вибіркового ракетно-бомбових ударів по об'єктам ісламського руху «Талібан» та терористичної організації «Аль-Каїда» на території Афганістану.

Перший удар – по базах підготовки терористів організації «Аль-Каїда» та військових об'єктах руху «Талібан». (ППО).

«Непохитна свобода»

Другий удар – по місцям розташування резиденцій лідерів руху «Талібан», а також по базам підготовки терористів.

Третій удар – по іншим військовим об'єктам талібів. Всього 70 КРМБ.

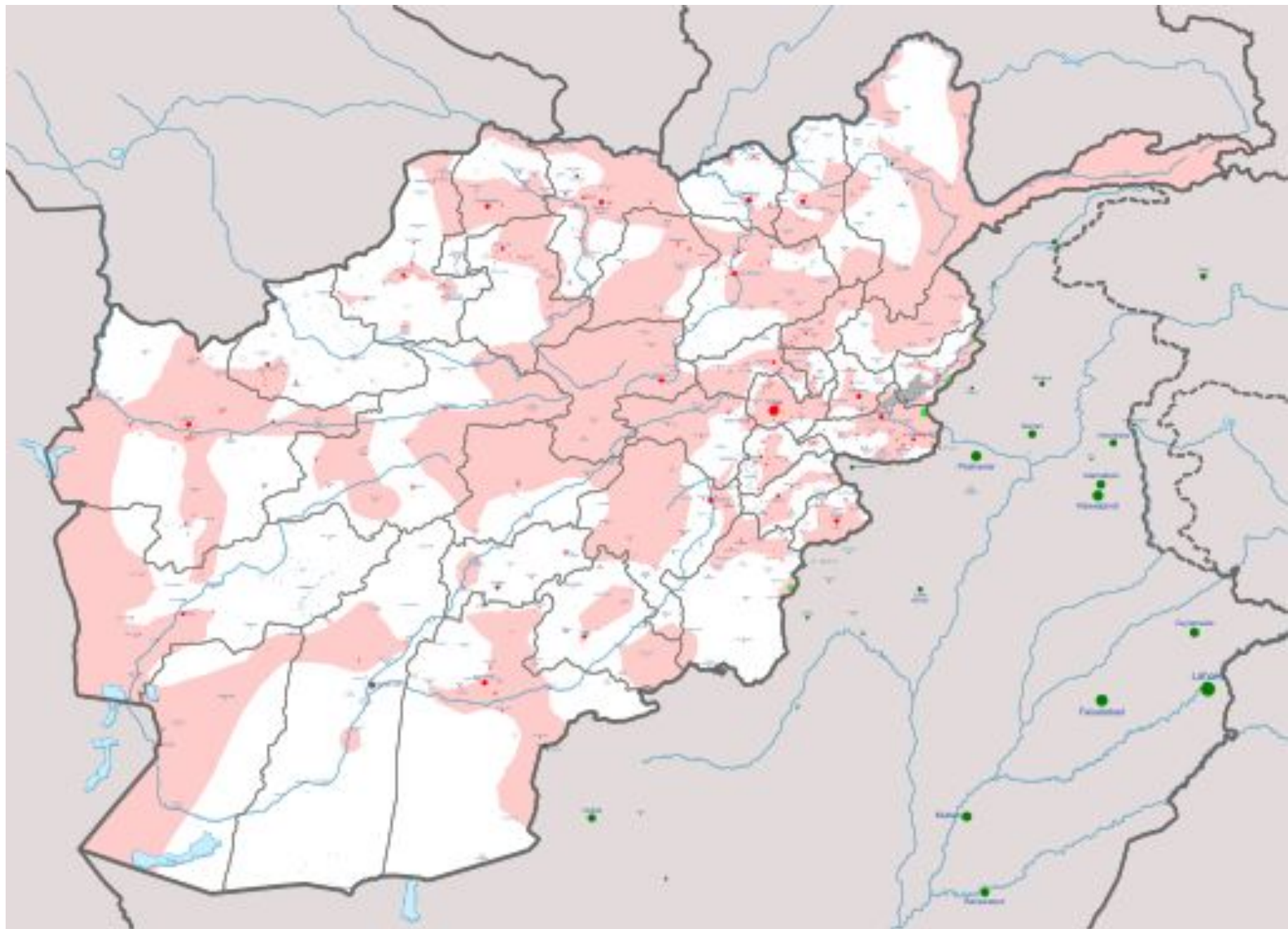
Із 23.10.2001 р. завдавались удари по об'єктам на території Північного Афганістану.

З 8 листопаду до кінця місяця були звільнені та захоплені всі великі міста Афганістану. Таліби перейшли до тактики партизанської війни. Наземний компонент не був задіян, крім підрозділів ССО.

Широко використовувались космічні технології, які забезпечували точні повітряні удари.

Підсумки. Вдалося зламати збройний опір талібів, демонтувати політико- державну систему «Талібан» в Афганістані і створити в Кабулі новий тимчасовий уряд.

Військовий конфлікт в Іраку в 2003 році (20 березня – 14 квітня).

Причина: офіційною причиною війни була оголошена наявність в Іраку зброї масового ураження та зв'язок режиму Саддама Хусейна з міжнародним тероризмом, зокрема рухом «Аль Каїда».

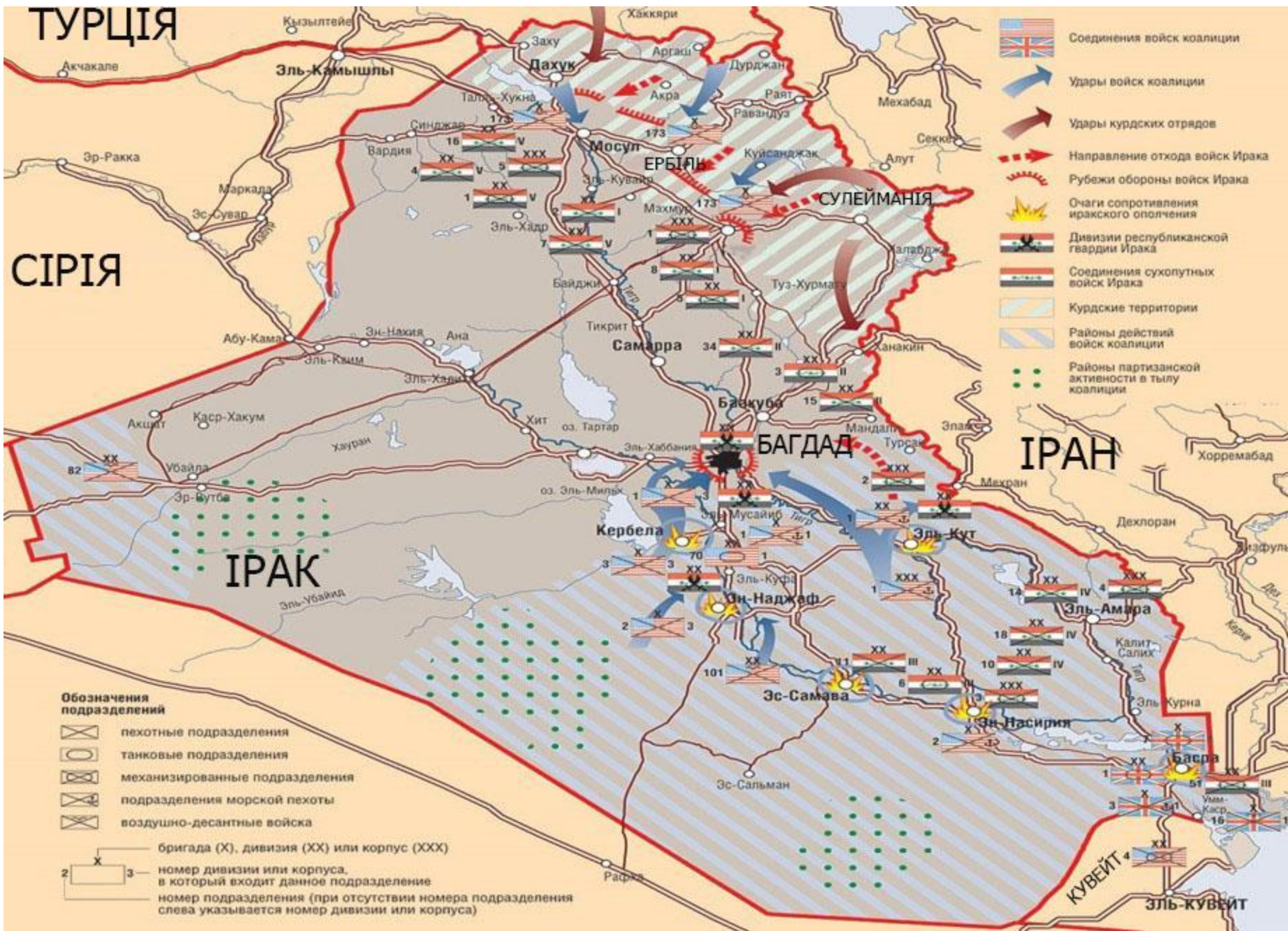
Склад сил:

- міжнародна коаліція під проводом Збройних сил США та Великої Британії – 280 тис. чоловік, 700 бойових літаків; український контингент (19 окремих батальйон РХБЗ та 5 окрема бригада Сухопутних Військ Збройних Сил України) - з серпня 2003 року по грудень 2005 року у кількості 1690 осіб;
- Іракська армія та іракські повстанці – 1,1млн. чоловік, 300 бойових літаків

Хід операції: з 20 березня по 14 квітня 2003 року коаліційні війська провели проти Іраку військову операцію, що мала назву «Шок та трепет».

Вранці 20 березня було здійснено одиночні удари крилатими ракетами морського базування та авіаційними високоточними боєприпасами по стратегічно важливих військових цілях та ряду державних об'єктів в м. Багдад. За 4 доби 400 КР «Томахок».

Військовий конфлікт в Іраку в 2003 році

Перший етап – (20.03.- 02.04 2003р. Вихід коаліційних військ до найважливіших міст Іраку.

Другий етап – (03-05 квітня) оточення та бої за передмістя великих міст та стратегічно важливих вузлів опору – переломний етап.

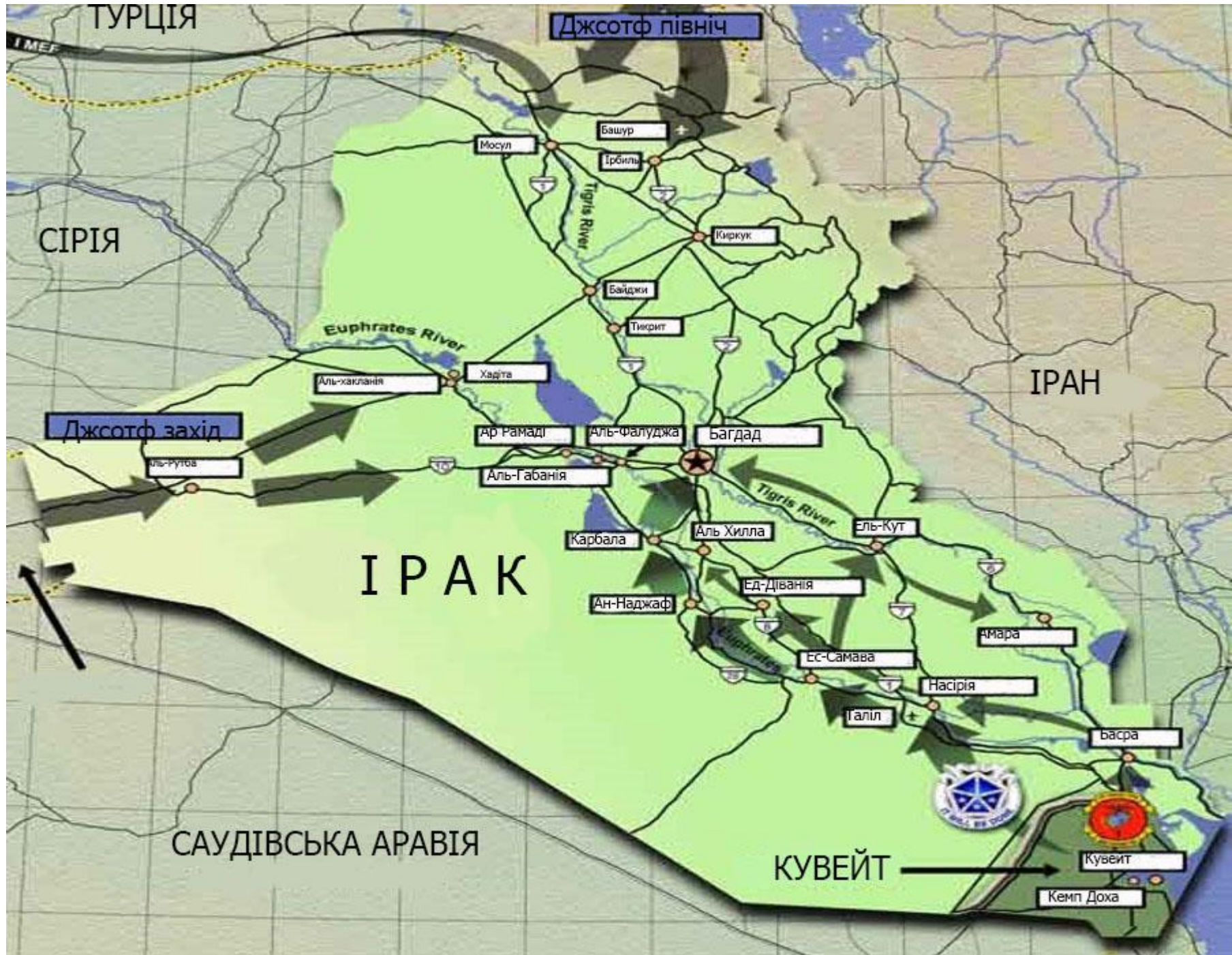
Третій етап – (6 -14 квітня) облога найбільших міст, стратегічно важливих вузлів опору та їх взяття коаліційними військами.

Наступ з двох напрямків Кувейту та Йорданії.

Наступ наземних військ в операції почався одночасно з повітряною наступальною операцією коаліційних сил. При цьому традиційна вогнева підготовка не проводилася.

Втрати: загинуло 4 486 військовослужбовців США та 339 військовослужбовців із 21 країни світу. Загальні втрати Іраку у війні – до 300 тис.

Підсумки: військова та політична перемога США, повалення та страта Саддама Хусейна, капітуляція регулярної Іракської армії.

Повітряно-наземна операція, її сутність та реалізація У ході військових дій

Сутність повітряно-наземної операції полягає в узгоджених по цілі, місцю та за часом високо маневрених бойових дій формувань сухопутних військ, що проводяться спільно з підтримуючою тактичною авіацією при використанні всього арсеналу бойових засобів і засобів РЕБ з метою враження противника на всю глибину його оперативного шикування та розгрому його по частинах.

Новий етап розвитку військового мистецтва, що характеризується застосуванням високоточної зброї

Принципово важливі риси високоточної зброї:

1. Ударне ВТО сторони, що знаходиться в обороні, здатне забезпечити вибіркоче, дозоване знищення важливих об'єктів агресора, звести до мінімуму вплив на мирне населення.
2. ВТО дозволяє нанести максимальну шкоду наступаючому, військова техніка та особовий склад якого демаскують себе у зв'язку із необхідністю зосередження і висування для наступу.
3. ВТО сторони, яка захищається, може знищити скупчення сил другого ешелону (резерву), призначених для введення в бій.

Заняття закінчено.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!